

Tradīcijas analīze

- Kad tu vai kāds cits lieto vārdu TRADĪCIJA, ko tu saproti ar šo vārdu?
- Kuras tradīcijas ir svarīgas tavim draugiem un tava vecuma jauniešiem? Kuras tradīcijas vēlaties pārmantot?
- Ierosmes diskusijai vai esejai.
 - ✓ Kā ģimenē veidojas un saglabājas tradīcijas?
 - ✓ Kāpēc katrā kultūrā veidojas savas tradīcijas?
 - ✓ Kādi apstākļi sekmē tradīciju mainīgumu?
 - ✓ Kas kopīgs un atšķirīgs Latvijā dzīvojošām dažādām tautām, svinot svētkus (piemēram, Ziemassvētki u. c.)?
- Uzraksti faktoru piemērus, kuri ietekmē kultūras tradīciju pārmantošanu!

A valsts iekārta – _____

B politiskās varas maiņa – _____

C ekonomiskā situācija – _____

D atklājumi zinātnē – _____

E attieksme pret dabu – _____

Iepazīsties ar jēdzienu skaidrojumiem!

INICIĀCIJA (lat. *initio* “iesvētu”) – cilvēku pāreja no viena sociālā statusa citā, parasti augstākā, un rituāli, kas ar šo pāreju saistīti. Iniciācijas rituālus sauc arī par pārejas rituāliem. Iniciācija parasti ietver trīs posmus: 1) indivīda nošķiršana no sabiedrības, kas asociējās ar nomiršanu; 2) pārejas posms, kas ietvēra pārbaudījumu veikšanu; 3) atdzimšana jaunajā statusā. Rumāņu izcelsmes reliģiju pētnieks M. Eliade nodala trīs tradicionālos iniciācijas veidus: 1) individuālā (burvjiem, ķēniņiem, karavīriem); 2) iniciācija, kas atļauj iekļūt slepenā brālībā vai biedrībā. Parasti tajās tika nošķirtas sievietes un vīriešu slepenās biedrības; 3) vecuma grupu iniciācija, kas skāra visus cilts locekļus, sasniedzot noteiktu vecumu.

(Kursīte, J. *Latviešu folklorā mītu spoguļi*. Rīga : Zinātne, 1996.)

RITUĀLS sastāv no virknes darbību, attieksmju, kas saistītas, iezīmētas ar kādu simbolisku vērtību un kas parasti atrod jēgu vai iemeslu būt reliģijas vai kādas kopienas tradīcijas kontekstā.

(<https://lv.facts-news.org/rituala-definicija>)

TRADĪCIJA – mantotu ieražu kopums, kas pāriet no paaudzes uz paaudzi. Vārds “tradīcija” ir cēlies no lat. *tradere* un nozīmē “nodot tālāk”.

Tradīcija vēsturiski ir bijusi vairāku zinātņu disciplīnu – folkloristikas, etnoloģijas, vēstures, antropoloģijas, socioloģijas – izpētes objekts, tāpēc pastāv atšķirīgas šī jēdziena izpratnes un definīcijas. Piemēram, folkloristikā tradīcija ir galvenais jeb atslēgas jēdziens. Tradīcijas jēdziens ir nozīmīgs arī kultūras studijās, jo uzsver kultūras iezīmju nodošanu no paaudzes paaudzē. Vienojos ir priekšstats, ka tradīcija ir prakšu un uzskatu kopums, kas ir saistīts ar pagātņi, ir pieņemts un atzīts noteiktā grupā vai kopienā, un ir šīs grupas vai kopienas identitāti veidojošs elements. Būtiska tradīcijas izpratnes daļa ir tās saikne ar pagātņi un tālāknodešanu, tā bieži ir vēsturiski veidojusies un izpaužas kā no iepriekšējām paaudzēm pārņemts ieradums, kam ir izteikta emocionāla piesaiste. Mūsdienās tiek uzsvērtā tradīcijas mainīgā daba, kur katra paaudze ir “tiesīga” pārradīt tradīciju un zināšanu kopumu par to.

(Kultūras jēdzienu skaidrojošā vārdnīca)

12. klasē tu skolā svinēsi Žetona vakaru. Tā ir tradīcija, kas radās 20. gs. 50. gadu otrajā pusē. Žetons ir piemiņas un piederības zīme tam, ka esi mācījies un pabeidzis savu skolu.

Sameklē tīmeklī dažādu skolu

- **žetona gredzenu vai piespraužu attēlus;**

Salīdzini tajos redzamo simboliku! Vai tā saistāma tikai ar konkrēto skolu, vai tajā ir arī visiem pazīstami simboli? Vai žetona kā skolas piemiņas zīmes dizains mainījies laika gaitā; kas noteicis šīs izmaiņas, ja tādas ir?

- **devīzes;**

Kādi tēlaini vārdi vai simboli atkārtojas visbiežāk?

- **karogus!**

Kādas krāsas un kuri simboli izmantoti visbiežāk?

Analizē un salīdzini skolu himnu tekstus!

- Vai minēti komponisti un vārdu autori; kas viņi ir?
- Vai pēc teksta var noteikt himnas rašanās laiku?
- Kādos apstākļos, kā veidojas, rodas un tiek pieņemtas skolu himnas?
- Vai zini savas skolas himnas vēsturi?

Kā jūsu skolā ir pieņemts svinēt Žetona vakaru? Kurām darbībām/rituāliem ir nemainīgi jābūt? Vai šīs darbības/rituālus vari saistīt ar zināšanām vēsturē (piemēram, par svētku mielastiem, zeļļu iesvētīšanu meistarų kārtā u. c.)?

Vai Žetona vakaru un Pēdējā zvana dienu tu izjūti kā savas paaudzes skolēnu tradīciju? Pamato savu domu! Meklē klasē līdzīgi un atšķirīgi domājošos!

Apkopojot klasesbiedru viedokļus, veidojiet kopsavilkumu un ieskicējiet sava Pēdējā zvana un Žetona vakara galveno ideju un tās pamatojumu!